

Dansk museumsforskning: status og tendenser

INDHOLD

Resumé	side 2
Baggrund og fokus	side 2
Datagrundlag	side 3
Hvem er museumsforskerne	side 3
Forskningsprojekternes tematiske fordeling	side 4
Institutionel tilknytning og finansiering	side 6
Forskningsmetoder	side 6
Internationalt samarbejde	side 6
Planlagte konferencer og ph.d.-kurser	side 7

Februar 2012

BILAG

Bilag 1 Spørgeskema

Bilag 2 Oversigt over museumsforskerne og projekter

Bilag 3 Resumé af hvert forskningsprojekt og projektgruppe, kontaktoplysninger, projekternes hjemmesider samt netværk

RESUMÉ

- Den nationale museumsforskning, som denne rapport omfatter, omfatter i alt 68 projekter.
- Hovedparten har hovedfokus på formidling. Det gælder over halvdelen af individuelle og kollektive projekter, og formidlingen relateres i vidt omfang til anvendelse af digitale teknologier og formidlingsstrategier. Forskningen har et overvejende bruger- eller publikumsfokus, og dette fokus omfatter projekternes endemål.
- Der er klart mindre forskningsfokus på tematiske områder som indsamling, bevaring og organisation, altså det man kan kalde 'tavs' museologi bag facaden.
- Hovedparten af undersøgelsens 68 projekter foregår i kollektive forskergrupper, mens 21 projekter udføres som individuel forskning.
- Forskningen kendetegnes af stor personmæssig gennemstrømning. Af undersøgelsens 68 projekter, udføres 37 af ph.d.- og kandidatstuderende. Ti fastansatte lektorer og professorer udfører individuelle projekter, men indgår især som forskningsledere.
- Finansiering af projekterne er fordelt omtrent ligeligt imellem institutioner og eksterne kilder.
- Tre fjerdedele af de nationalt forankrede projekter er af tværinstitutionel karakter, der oftest omfatter museer. Derfor er hoveddelen af projekterne og forskerne også i kontakt med aktuel museumspraksis. Dette medvirker til at skabe praksisrelateret videnopbygning og videndeling.
- Århus Universitet er den eneste af de deltagende højere læreanstalter, der har museumsforskning som prioriteret forskningsfelt. Sammenholdt med den personmæssige gennemstrømning giver det dansk museumsforskning på de højere læreanstalter en usikker basis for institutionel kontinuitet og forankret kvalitetsudvikling.
- 14 projekter henviser til internationale netværk, der rækker ud over de gængse ph.d.- og universitetssamarbejder. De internationale samarbejder kendetegnes ved at omfatte større tværinstitutionelle netværk i skandinavisk eller interregionalt regi.

BAGGRUND OG FOKUS

Denne rapport har baggrund i en spørgeskemaundersøgelse, som styregruppen for Dansk Center for Museumsforskning har igangsat i foråret 2011. Formålet har været at afdække den igangværende, museumsforsknings omfang, indhold, organisering og finansiering ved de højere læreanstalter og med afsæt i Centrets medlemskreds, der omfatter hovedparten af universitetsinstitutter, hvis videnskabelige personale driver museumsforskning. Der er således ikke tale om en fuldstændig kortlægning af alle forskningsaktiviteter ved samtlige højere læreanstalter og universitetsinstitutter.

Fokus er på at undersøge, hvad der kendetegner museumsforskningens tematiske områder, metoder, finansieringsgrundlag og tværinstitutionelle samarbejde i nationalt og internationalt perspektiv ved de pågældende institutioner.

Det er håbet, at rapporten kan danne vidensgrundlag for videre drøftelser og beslutninger vedrørende den fremtidige udvikling af museumsforskningen ved de højere læreanstalter.

DATAGRUNDLAG

Via styregruppen er der i maj 2011 rundsendt spørgeskema til forskere ved flg. institutioner: Det Informationsvidenskabelige Akademi; Institut for Æstetik og Kommunikation, AU; Center for Interaktive Digitale Medier, AAU; Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, KU; Institut for Naturfagenes Didaktik, KU; Institut for Kultur og Identitet, RUC; Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, RUC; Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring, RUC; Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier, RUC; Institut for Fagsprog, Kommunikation og Informationsvidenskab, SDU; Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse, SDU; Institut for Litteratur, Kultur og Medier, SDU; Center for Naturvidenskabernes Didaktik, SDU.

Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning samt Institut for Kultur og Identitet, begge RUC, samt Institut for Fagsprog, Kommunikation og Informationsvidenskab, SDU, indgår ikke i rapporten pga. begrænset omfang af museumsorienteret forskning.

Sammenlagt omfatter undersøgelsen 68 projekter, hvor hvert enkelt projekts deltagerantal kan overstige antallet af besvarelser. De 68 projekters besvarelser er derfor kategoriseret og optalt efter tematisk ekspliciterede, individuelle og fælles projekter. Da enkelte forskere optræder med flere projekter under en bestemt institutionel instans og finansiel kilde, afviger det optalte datagrundlag svagt i opgørelsen over finansieringskilde og institutionelle fællesskaber i forhold til det samlede antal talte delprojekter.

HVEM ER MUSEUMSFORSKERNE

Hovedparten af undersøgelsens 68 projekter foregår i kollektive forskergrupper, mens 21 projekter udføres som individuel forskning (se bilag 2). Der findes videnskabelige klynger ved Center for Museologi og i forhold til ARTS-fakultetet, AU; ved det nationale forskningscenter DREAM (RUC og SDU - naturvidenskab og humaniora); ved Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, KU; ved Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier samt Institut for Miljø,

Samfund og Rumlig Forandring, begge RUC, samt Institut for Kommunikation og Center for Interaktive Digitale Medier, AAU (se bilag 2).

Tre fjerdedele af både kollektive og individuelle projekter ved universiteter eller med universitetstilknytning foregår i samarbejde med eksterne parter som f.eks. naturmuseer, kulturhuse, kunstmuseer, slotte, kommuner, regionale, nationale og nordiske turistattraktioner, kunstnere, designere og produktudviklere (især inden for kommunikationsteknologi). Samarbejdsparter og resuméer over projekterne indgår i bilag 3. Dette medvirker til at skabe praksisrelateret videnopbygning og videndeling inden for museumsforskningen.

I undersøgelsens 68 projekter indgår 37 ph.d.-studerende og fem post.doc-forskere. Ikke alle projekter indgår med en selvstændig projektbeskrivelse og besvarelse af spørgeskemaet, og et større netværk af ph.d.-studerende er perifert tilknyttet de enkelte projekter (se bilag 2 og 3). Det gælder studerende inden for datalogi, mobile og digitale teknologier.

Undersøgelsen omfatter 42 fastansatte museumsforskere. Nogle har museumsforskning som deres primære, individuelle forskningsfelt, mens denne forskning for andre er mere perifer. I alt er 29 forskere er anført som forskningsleder inden for forskningsområdet (se bilag 2). Forskningslederne og koordinatorene er primært professorer, lektorer og adjunkter fra ovennævnte institutioner.

Overvægten af forskerstuderende blandt danske museumsforskere og de fastansatte forskeres varierende grad af fokus på området giver museumsforskningen et præg af stor persongennemstrømning med tilsvarende vanskeligheder med at skabe videnskabelig kontinuitet og forankret kvalitetsudvikling. Denne situation forstærkes af, at ingen af de medvirkende institutter har museumsforskning som et prioriteret forskningsfelt.

FORSKNINGSPROJEKTERNES TEMATISKE FORDELING

Tabel 1 viser fordelingen af projekter i forhold til tematisk område. Som det ses, er hovedparten af projekterne koncentreret om formidling. Udstillingsvirksomhed og læring er fordelt med tre projekter på hvert område, mens kategorien ”andet” omfatter fem projekter, der ikke lader sig rubricere i forhold til de anførte kategorier.

TABEL 1 MUSEUMSFORSKNINGENS TEMATISKE FORDELING

Tema	Antal
Indsamling	4
Bevaring	0
Udstilling	10
Formidling	22
Læring	9
Organisation	0
Økonomi	0
Evaluering	1
Andet: museumshistorie, fremtidens museum, museumssociologi, kvalitativ kulturanalyse, nationalt survey	10
I alt	56

Tabel 1 er opgjort i forhold til delprojekter, der har indrapporteret tematisk fokus: ud af de i alt 68 projekter, rapporten omfatter, mangler fem projekter en sådan indrapportering, ligesom syv tværgående rammeprojekter (fx Larm, DREAM) tematisk er opgjort i forhold til delprojekter.

Som det ses, vedrører knap en fjerdedel af museumsforskningen indsamling, bevaring, udstilling, organisation, økonomi samt evaluering, hvilket dækker de mere 'tavse' sider af museumsverdenen og kulturarvsforskningen. Hertil kommer fem projekter, der ikke entydigt kan rubriceres i de anførte kategorier.

Samtidig viser større, tværfaglige projekter som f.eks. MoOZ, InVio, HeriTALES og DREAM, at museumsforskningen relateres til forskning i digitale medier generelt. DREAM inkorporerer også naturvidenskabelig forskning. Generelt inkorporerer formidlingsprojekterne digitale aspekter.

INSTITUTIONEL TILKNYTNING OG FINANSIERING

Finansieringen af undersøgelsens 68 projekter er fordelt ligeligt mellem eksterne (27) og interne kilder (27). Af de eksterne finansieringskilder udføres tre i internationalt regi og 24 i nationalt regi. Den interne finansiering fordeler sig med 14 projekter ved institut, tre ved fakultet og to ved universitet. En stor del af finansieringen er skiftende og relativt kortvarig, idet den består af stipendiemidler. Opgørelsen vedrørende økonomi baseres på 61 af undersøgelsens i alt 68 projekter, idet syv projekter ikke har oplyst primær finansiering.

Finansieringsformerne bidrager således til vanskelighederne med at skabe kontinuitet og institutionelt forankret kvalitetsudvikling inden for området. Samtidig bidrager samfinansieringen mellem interne og eksterne parter til hurtig omsætning af museumsforskningens resultater og til en praksisrelateret videnopbygning og videndeling.

FORSKNINGSMETODER

Den nationale forskning inden for museologi anvender hovedsageligt kvalitative metoder, idet 54 har denne tilgang af de i alt 61 projekter, som har oplyst metodisk grundlag. De tre kvantitative projekter vedrører arkæologi, formidlingsstrategi, strategisk kommunikation samt unges medie- og museumsbrug. Enkelte projekter anvender både kvalitative og kvantitative metoder og er af tværfaglig og tværinstitutionel karakter. Der anvendes flere metodiske tilgange bl.a. i forskning inden for 'digitale strategier i museumsformidling', 'det strategiske museum' samt i større, strategiske, transnationale og tværregionale samarbejdsprojekter.

INTERNATIONALE SAMARBEJDER

De internationale samarbejder har primært til formål at styrke turisme, oplevelsesøkonomi eller generel formidling af og folkeoplysning omkring universitetsforskning/-samlinger, attraktioner samt natur- og kulturskatte. 24 projekter har transnationale netværk, hvor nogle er af personlig, andre af institutionel karakter. Otte projekter har både institutionelle og personlige netværk (hvor institutioner og personer er tilknyttet forskellige instanser), to projekter har udelukkende institutionelle netværk, og fire har udelukkende personligt samarbejde og netværk. De to institutionelle netværk er kontinentale og de fire personlige netværk har en jævn fordeling imellem nordiske, europæiske og øvrige internationale kontaktpersoner. Projekter med institutionelle netværk har følgende fordeling: et internationale, fire europæiske og fem nordisk netværk. Projekter med personlige netværk har følgende fordeling: seks nordiske, fire europæiske og to internationale netværk. De enkelte projekter har betydelig variationen i antallet af kontakter til enkeltpersoner og institutioner i de nordiske og øvrige europæiske lande. Enkelte projekter har op til 39 personlige og

institutionelle kontakter. De to større klynger af kontakter kendetegnes ved at have international og nordisk rækkevidde. Ud over undersøgelsens registrerede netværk kan der igennem nationale samarbejder forekomme 'skjulte' transnationale kontakter.

PLANLAGTE KONFERENCER OG P.HD.-KURSER

Det nationale forskningscenter DREAM afholder en international konference på RUC den 23.-25. maj 2012 med titlen The Transformative Museum.

Det nationale forskningscenter Dream afholder den 22. maj 2012 et internationalt ph.d.-kursus inden for den internationale konferences tema og med deltagelse af hovedforedragsholdere som vejledere.

Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, KU afholder ph.d.-kursus "Studies in the Curatorial" i foråret 2012. Koordinator er Malene Vest Hansen.

Dansk Center for Museumsforskning afholder den 17. september 2012 en national konference på SDU med temaet "Museernes forskningsbegreb i forandring." Endvidere afholder Centret løbende åbne eftermiddagsseminarer (se www.museumsforskning.dk).

I regi af MusVit planlægges der i 2012 et ph.d.-kursus, der henvender sig bredt. Kurset ledes af Anne Marit Hauan fra Tromsø Museum.

BILAG 1

Udfyldes for hvert institut.

Hvis der er flere projekter på instituttet, udfyldes ét skema for hvert projekt.

Der udfyldes ligeledes ét skema for hvert delprojekt.

Inventering af dansk museumsforskning: temaer og forskere

Overordnet projekttitel			
Hvem	Navn		E-mail
	Forskningsleder		
	Evt. yderligere deltagere		
	Heraf ph.d.- stipendiater		
	Titel på delprojekt		
	Samarbejdspartnere (fx museum)		
Hvad (Primært tema, <i>kun et kryds</i>)	indsamling		
	bevaring		
	udstilling		
	formidling		
	læring		
	organisation		
	økonomi		
	evaluering		
	Andet (angiv hvad)		
Hvor (Primær finansiering, <i>kun et kryds</i>)	Intern Institut		
	Fakultet		
	Universitet		
	Ekstern National		
	International		
Hvornår (Start- og sluttid)			
Hvordan (Primær metode, <i>kun et kryds</i>)	Kvalitativ		
	Kvantitativ		
Internationalt samarbejde (Angiv gerne	Personer, kontaklinformation		
	Institutioner,		

flere)	kontaktinformation,	
Kort resumé (inkl. evt hjemmeside-url)		

Oversigt over internationale ressourcepersoner og -miljøer

Personer	Navn	Kontakt- adresse	E-mail	Stikord (emne)
Nordisk				
Europæisk				
Uden for Europa				

Institu- tioner	Navn	Kontakt- adresse	E-mail	Stikord (emne)
Nordisk				
Europæisk				
Uden for Europa				

Oversigt over (planer om) ph.d.-kurser 2012

Tema	Tidspunkt	Lokalitet	Status (vedtaget/plan)	Koordinator